

בס"ד, ערב שבת קודש

פרשת בלק

מ"ו תמוז ה'תשפ"ה

גיליון מס' 39 (1880)

זמני הדלקת נרות ומוצש"ק

י-ם	ה'ר"ג	מוצ"ש	ר"ת
7:12	8:29	9:05	
7:27	8:31	9:02	
7:20	8:33	9:04	

שב"ל הפרד"ס

עלון לתורה וחסידות

בהוצאת "מרכז תורני מוהרי"ל אשלג"

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר רבי שמחה אברהם הלוי אשלג שליט"א
רחוב שד"ל 4, ת.ד. 707 בני ברק. טל: 03-5783481 פקס: 03-6493789

יוצא לאור על שמם ולזכרם הטהור של רבוה"ק

כ"ק מרן אדמו"ר המקובל האלוף הגה"ק רבי יהודה לייב הלוי אשלג וצוקללה"ה
ובנו כ"ק מרן אדמו"ר המקובל הגה"ק רבי שלמה בנימין הלוי אשלג וצוקללה"ה

על מצחו של האדם
ניכר אם קיים מצוה

נתיב הדרש

על הפסוק בפרשתנו (כג, כד) בברכותיו-שבחיו של בלעם "הן עם כלביא יקום", כתב רש"י: "כשהן עומדין משינתם שחרית הן מתגברים כלביא וכארי לחטוף את המצוות, ללבוש מלית לקרוא את שמע" וכו'.

בוזה"ק בפרשתנו (ח"ג קפו. ובסולם החל מסעיף כט.) מסופר שרבי יצחק ורבי יהודה התאחרו בכפר סכנין בביתו של רב המנונא סבא שכבר נפטר לחיי העולם הבא, והשאיר אחריו בן - ינוקא קדישא. כשהחזיר הינוקא מבית רבו, ביקשתו אמו שילך לאורחים החכמים החשובים ויתברך מהם.

חלל הילד לגשת, וחזר לאחוריו, ואמר לאמו שהוא מרגיש בהם שהם לא קראו קריאת שמע בזמנה, ולימודהו שכל מי שלא קורא קריאת שמע בזמנה הוא בנידוי כל אותו היום (לפי שביטל רמ"ה תיבות שבקריאת שמע, נהפך עליו לחר"ם ח"ג רמ"ק ועוד). התפלאו החכמים לשמע חכמתו, ואמרו: אכן, לא קראנו קריאת שמע בזמנה היום, לפי שהיינו עסוקים במצוות הכנסת חתן וכלה עניים, שלא היה מי שיטרח בעבורם, והעוסק במצווה פטור מן המצווה.

כאשר נשתחרר הרה"ק רבי שמואל אבא מסלאוויטא מבית האסורים (כידוע הצדיקים מסלאוויטא, נכדי הרה"ק רבי פנחס מקורין, ישבו כמאסר עם עבודת פרך בעטיה של עלילת שוא שהעלילו עליהם). נסע לבקר את נכדו הרה"ק רבי יצחק יואל מקנטיקובה.

כשבא אליו, אמר לו: "היאך בוחנים רבי? רב שואלים שאלה בתוספות, ורבי בוחנים בוזהר הקדוש. אם כן אשאלך בוזה"ק המוקשה בעיני. כתוב בוזהר הקדוש פרשת בלק שהינוקא לא רצה לתת שלום לחכמים לפי שראה עליהם שלא קראו קריאת שמע בזמנה, והם השיבו לו שהיו עסוקים במצוות. אם כן, יש להביין: אם הוא ראה עליהם שהם לא קראו קריאת שמע, מדוע לא ראה שהיו עסוקים בהכנסת חתן וכלה?"

שאלו רבי יצחק יואל: "האם כאמת הסבא רוצה תירוץ?" והשיבו סביו: "בודאי".

פתח רבי יצחק יואל ואמר: "בכתבי האריז"ל נאמר, שכאשר אדם עושה מצוה, נחרת על מצחו שקיים מצוה. במצווה שאין הזמן גרמא, נשאר אור קדושת המצווה לתמיד, אולם במצוות התלויות בזמן, נשאר הסימן עד שמגיע שוב הזמן לקיים מצווה זו. לדוגמא: קריאת שמע, אם אינו מקיימה בזמנה אזי נמחק הסימן ח"ו.

לבן ראה הינוקא שלא קראו קריאת שמע, כי היות ובאותו יום לא קראו, נחסר האור מעל מצחם. אמנם, בודאי ראה עליהם שהשתדלו בהכנסת חתן וכלה, אך לא ידע מתי עסקו בזה, אם היום או לפני זמן רב, שהרי אינה מצוה שהזמן גרמא".

נהנה הסבא רבי שמואל אבא מאוד מן התירוץ, ונשק לו.

מוחשבת נחם עמי רלו. מובא בספר "אגיל תורה"

מובא בספר שיח שרפי קודש (ח"ב לב.) ששמע בעצמו מחסיד אחד עוד בימי האדמו"ר בעל הישפת אמת' מגור וצוקל"ל, שבאחד מימי 'עשרת ימי תשובה' מסר לאדמו"ר שבכית הכנסת מתפללים מנינים אחד אחרי השני, והנשארים ממנין הקודם מדברים בזמן המנין שאחריהם.

מיד שלח האדמו"ר לקרוא למו"ץ למכם עצה.

וציווה האדמו"ר שיתקיימו שני מנינים לתפלת שחרית, מנין אחד בהשכמה ומנין שני לאחר מרווח זמן, כדי שלא ישארו במקום המתפללים ממנין הקודם.

רואים את הרגישות של צדיקים; שאדם שבא לתפילה יוכל להגיע למקום ללא הפרעות היצוניות, די לו לאדם בהרהורים והפרעות מצד יצרו, שעליו להתגבר עליהם.

על המילים בפרשתנו "בנחלים נטיו" (כד, ו) אמרו חז"ל (ברכות טז:): "למה נמשלו בתי כנסיות ובתי מדרשות לנחלים, דכתיב 'בנחלים נטיו' - מה נחלים עוברים בו בטומאה ויוצאים משם במהרה. כך בתי כנסיות ובתי מדרשות - נכנסים לשם בכתמי עוונות, ובאים לתוכם ומתוודים על עונותיהם, ומבקשים רחמים וחסד מאבינו שבשמים שימחול עונותיהם ואז יוצאים במהרה. (וכעין זה בילקוט פ' בלק תשע"א).

שבת שלום

בשבילי הפרשה

מז מנח עפר יעקב (כג, י)

מז יכול למנות שכן של בחורי ישראל; לזכר בגדים של שבת ושל מועד, ונכנס ומתאבק בעפר לשמוע לזקן ולשמוע דברי תורה. הוא שיעקב אמר ליששכר; מי גרם לך להיות בן תורה, שאתה רובין בעפר ובאשפות, יששכר חמור גרם, למה □ ש'רובין בין המשפתיים'.

סיפר מחותני הגה"ה רבי מרדכי יוסף הכהן קמיונאק שליט"א כי לאביו הרה"ה רבי דוד בועז הי"ד, היה מקום מתחת לשולחנו של ה"אמרי אמת" כגור, אך מאחר והגיעו הדברים לסכנת נפשות, סגרו את תחת השולחן בקרשים כדי שלא יכנסו לשם.

החסידים לא השלימו עם הגזירה, פרצו קרש בערב שבת, ואף שהמקום היה סתום וללא אויר, השתחלו פנימה בשעת אמירת דברי התורה של הרבי.

רבי דוד בועז נכנס ראשון, ואחריו נכנסו עשרות חסידים נוספים. באמצע דברי הרבי, הרגיש ר' דוד מחנק מחוסר אויר, אך הוא פחד להשמיע קול לבל יפריע ח"ו לרבי. מושכלו כל הקיצין, הרים עיניו לשמים כמבקש את בקשתו האחרונה: "רבונו של עולם, הלוואי, בעולם הבא, מקום לא פחות מפה. ממש לרגלי הרבי, מעין עולם הבא, ומעם גן עדן..."

לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל ח' אלוקיו עמו וגו' (כג, כא)

שמעתי ממרן הרמ"ח סלונים זצ"ל שאמר בשם הרה"ק רבי ישראל ממשורטקוב זי"ע: מי ש"לא הביט און ביעקב

ולא ראה עמל בישראל" סימן הוא כי "ח' אלוקיו עמו".

מזכנים אתבונן

כגנות עלי נהר (כד, ו)

מברכותיו של אותו רשע אתה למד מה היה בלבך, ביקש לומר וכו' לא יחא להם זיתים וכרמים, הוכרח לומר "כגנות עלי נהר".

(פנהדרין קה)

נראה לפרש את מה שבלעם רצה שלא יהיה להם זיתים וכרמים. על פי מה שפירשנו את הפסוק בתהלים (קכח, ג) "אשתך כגפן פוריה בירכתי ביתך, בניך כשתילי זיתים סביב לשולחנך", שגפן רומז על המשך מסורת האבות – לא לזוז זיו כל שהוא מדרכיהם ומנהגיהם שהורישו לנו.

כמו שאנו מוצאים בגפנים שהחיים נשענים על המתים (שמור' מד, א), וכך האשה שהיא עיקרו של בית צריכה להקפיד על כל מה שראתה בבית אביה ואמה, ולא לסמוך ח"ו לדרכים חדשות שלא שיערו אבותינו.

זית' רומז על התבדלות מוחלטת מהפושעים והחמאים – לא לקבל מהם שום השפעה והרכבה שהיא זרה לרוח התורה והמסורה, כמו שאין הזיתים מקבלים הרכבה לעולם (ירושלמי כלאים א, ז), וכך צריכים לחנך את הבנים בדרך התורה והמצוות שלא יזיוו כל הרהרות שבעולם ויהיו כיתד בל תמוט, ולא יקבלו שום תעורבות והשפעה מצד אחר.

וזאת היתה כוונתו של בלעם הרשע; שלא יהיו לישראל זיתים וכרמים שאינם מקבלים הרכבה והולכים בעקבות אבותיהם, אלא יטו לדרכים חדשות ויקבלו השפעה שהיא לרעה, ואז תמצא קללתו ח"ו מקום לחול. אבל הקב"ה ברוב חסדו הפך את הקללה לברכה, ונצטוו לברכם בכרמים וזיתים "כגנות עלי נהר".

תורת מהר"ק

דיני אכילות על ירושלים ימי בין המצרים – א

יחזקאל לב

ירושלים

הוצאת

דור ההלכה

אמר הנביא (איכה א-ג): "כל רודפיה השיגוה בין המצרים" דהיינו בין י"ז בתמוז למ' באב – השיגוה בין המצרים, גימטריא "המה כ"א יום מיו"ז בתמוז ועד ט' באב" (רוקח, מטה משה תרצז).

שלושת השבועות מיו"ז בתמוז עד תשעה באב נקראים ימי בין המצרים (ש"ע תקנא יז) ופירשו חז"ל (איכה א) יומי דעקא – ימי צרות (ש"ח). **טעם אחר:** לפי שקוראים בשבתות אלו פרשיות ממות מסעי ודברים שיש בה מענין חלוקת הארץ וזה רמז לנחמת ציון וירושלים שנוכח לחלק הארץ כמו שנאמר "לאלה תחלק את הארץ" ומן המיצר נוכח לעלות ברחבה לארצנו (טעמי המנהגים ל' קעו).

מקור התענית בי"ז בתמוז הוא מהפסוק בזכריה (ה יט) "צום הרביעי וצום החמישי וצום השביעי וצום העשירי יהפוך לששון ושמחה", ורבינו הכוונה רביעי לחודשי השנה, שבמנין חדשי השנה ניסן הראשון (טור תקמ"א).

סיבת הצום: משום חמש צרות שאירעו לישראל באותו היום; א. נשתברו לוחות הראשונים כשירד משה מן ההר. ב. בוסל קרבן התמיד בבית ראשון על פי גזרת מלכות הרשעה. ג. הובקעה העיר בחורבן בית שני. ד. שרף אפוסטמוס הרשע את התורה. ה. הועמד צלם בהיכל (גמרא תענית כו, א). הב"ה מביא ב' גרסאות מי העמיד את הצלם; א' אפוסטמוס. ב' מנשה הוא זה שהעמיד את הצלם (תקמ"א).

הטעם שמתענים בי"ז, והרי בפסוק (ירמיהו נב ו) כתיב "בחדש הרביעי בתשעה לחודש הובקעה העיר" אע"פ שבבית ראשון הובקעה העיר כמ' בתמוז, מ"מ תקנו להתענות בי"ז, כיון שבבית שני הובקעה העיר בי"ז בתמוז (טור'ע תקמ"ב, גמ' תענית כח, ב) **הירושלמי** (תענית פרק ד) **מתירין** שגם בבית ראשון היה זה בי"ז בתמוז ומה שנכתב בירמיה שהובקעה כמ', מהמחצית שטעו בחשבון (הובא כמג"א תקמ"ב). **נפק"מ בין התיירוצים** האם בעל נפש יחמיר על עצמו לצום גם כמ', לתירוץ א' בעל נפש יחמיר על עצמו לתירוץ ב' אין צריך לצום אפילו משום מידת חסידות (עין באר היטב תקמ"ג).

הטעם שלא גזרו להתענות גם כמ', לפי שאין מטריחים על הציבור יותר מודאי (מג"א תקמ"ב ב בשם הרמב"ן).

סיפר הרב הלפרין, התנו של הגאון רבי חיים מויביש בעל שו"ת "חיים של שלום", כי פעם אחת כשהלך ברחוב בבזשטאן, ראה לפתע שהרבה אנשים רצים לכיוון מסוים. כששאל אותם "לאן אתם רצים?", ענו לו כולם כאחד כי הצדיק המפורסם משטפנשט שמתאכסן בעיר יצא עתה למרפסת הבית שהתאכסן בו, בכדי לקדש את הלבנה. אכן, הרחוב מתחת למרפסת בית האכסניה של הצדיק התמלא עד מהרה מחקהל שבא לראות איך הצדיק מקדש את הלבנה. על ידו עמד גם בן אהותו הרה"צ רבי נחומניו [מאיצקאן] ומניין מצומצם מהמקורבים ביותר. קידוש-הלבנה וכן כל התפילות היו אצל הרבי ממש בהתפשטות הגשמיים. ויכלו לראות בחוש ממש שהוא היה אז כל כולו רוחניות. לא היה איכפת לו כלל מה התרחש למטה. הוא עמד ולא זז ממקומו במשך כל הזמן, יותר משעה. באמצע קידוש הלבנה עבר בסמוך גדוד חיילים שערכו אימונים וירו מטנק למעלה באוויר. הדבר היה באופן פתאומי, הפנו שנורה מהמטק השמימי קול רעש גדול ואדיר מאד, כל הקהל שנכח במקום הודעו עד מאוד ונבהלו כהוגן. הרב הלפרין שכאמור היה נוכח במקום, התכוון בשעת מעשה בתגובתו של צדיק, וראה, שהאדמו"ר הצדיק לא זז ולא נע, כאילו לא קרה שום דבר. מעשה זה נחרט עמוק בליבו, הוא ראה במוחש את גדולתו של הצדיק. על מעלת דאגתו לכל יהודי סיפר החסיד הישישי ר' אברהם יונה בן-נאמן, אשר היה נוכח אצל רבינו עת ביקר בשנותיו האחרונות בבוקרשט לצורך טיפול רפואי, ויהודי מקעשינוב ששהה גם אז בבוקרשט לרגלי מסחר, כנגם אל רבינו עם קוויטל כנהוג, מיד שרבנו קרא את השמות בקוויטל, שאל את האיש: מה יצא מהענין ששאלת אותי פעם בעת ביקורי בקעשינוב, ויעצתי לך לעשות כך וכך, מה היה בסופו של דבר? הסוחר יצא מחדר קדשו בהתפעלות עצומה, וסיפר לכל האנשים שעמדו שם את שיחת רבנו אתו בפנים, בהוסיפו שכבר עברו 28 שנים מביקורו של רבנו בקעשינוב, 'אני בעצמי כבר לא זכרתי מאומה מכל הענין, ורבנו שמאז עברו לפניו עוד רכבות אנשים עם מבוקשיהם השונות, עם כל זאת הכיר אותי מיד וזכר את משאלתי'. נסתלק בכ"א תמוז שנת תרצ"ג.

מיד "ותמכע האבן במצחו" (שמואל א' יז), כי נתדבקה הצרעת במצחו, והכל היה מחמת השתקעות עין הרע של צרעת במצחו, שנשתקעה האבן ממש במצחו. הרי ודאי שמצורע היה.

רשע חייבא דבלעם וכו': בלעם הרשע הפושע, העין שלו היתה בהיפוך מעינו של דוד, עינו של דוד היתה מרוקמת בכל מיני צבעים, לא היתה עין בעולם יפת מראה כעיניו של דוד. כל הצבעים שבעולם היו נוצצים בה, והכל באהבה למו שהוא ירא חטא, שכתוב, "יראך יראוני וישמחו" (תהלים קיט), שהיו שמחים כשרואים אותו, וכל אלו הרשעים היו יראים מפניו.

אבל עינו דבלעם וכו': אבל עינו של בלעם הרשע, היתה עין רע מכל וכל, בכל מקום שהיה מסתכל היה מכלה אותו כלשהבת, כי אין עין רעה בעולם, כמו עינו של אותו רשע, שהוא בהיפוך מעינו של דוד.

"ארה לי" (כב, ו): שואל, מהו "ארה לי". אמר רבי אבא: אותו רשע אמר לבלעם בשתי לשונות, אחד, שאמר "ארה לי". ואחד, שאמר "קבה לי". מה בין זה לזה? ומשיב: אלא אמר לו "ארה לי", דהיינו לקוט לי – עשבים וכשפים של ראשי נחשים, ושים אותם בסיר של כשפים. כיון שראה שכוהו יותר גדול בפה, חזר ואמר "ולכה נא קבה לי".

ואפילו הכי האי וכו': ואף על פי כן, אותו רשע – בלק, לא עזב כשפיו, אלא שלקט כל מיני עשבים וכשפים של ראשי נחשים, ולקח סיר של כשפים, ונעץ אותו אלף ות"ק אמה תחת הארץ, וגנז אותו לאחרית הימים, כיון שבא דוד חפר בתהום אלף ות"ק אמה, והוציא מים מן התהום וסך על המזבח, באותה שעה – שנשך מים, אמר, אני ארחץ במים האלו, את סיר כשפים ההוא של בלק. שכתוב, "מואב סיר רחצי" (תהלים ס) – סיר רחצי ודאי.

פירוש הפסוק פרשת "בלק" מעיפים שפה-שצ, רנ"ב-רנ"ה

עד דהוו אזלי וכו': בעוד שהיו הולכים, אמר ר' אבא, הרי למדנו על י"א דברים באים נגעים. ואלו הן: על עבודה זרה, ועל קללת השם, ועל גילוי עריות, ועל גניבה, ועל לשון הרע, ועל עדות שקר, ועל דיין המקלקל את הדין, ועל שבועת שוא, ועל הנכנס לתהום חבירו ועל ההושב מחשבות רעות, ועל המשלה מדנים בין אחים, ויש אומרים, אף על עין הרע, וכולם למדנו במשנה.

עבודה זרה מניין? דכתיב וכו': "עבודה זרה" – מאין לנו שנגעים באים בשבילה? כי כתוב, "וירא משה את העם כי פרוע הוא כי פרעה אהרן" (שמות לב). מהו כי פרוע הוא? היינו: שהוכו בצרעת. כתוב כאן "כי פרוע הוא" וכתוב שם "ולצרוע אשר בו הנגע וגו' וראשו יהיה פרוע" (ויקרא יג). מה שם צרעת, אף כאן צרעת. "ועל קללת השם" – מאין לנו? הוא כי כתוב "היום הזה יסנרך ה' ביד" (שמואל א' יז) – דהיינו הפלשתי שהיה מוגדף ומקלל השם, וכתוב במצורע "והסנירו חכהו" (ויקרא יג), לומדים גזירה שוה, מה שם צרעת אף כאן צרעת.

אמר רבי אבא וכו': אמר רבי אבא: דבר זה של הפלשתי לא נתישב לי, ואני צריך לעיין בו. אמר רבי אלעזר כך הוא ודאי. פלשתי זה היה קרוב ליחוסו של דוד, ובנה של ערפה היה, והיינו שכתוב, "ממערכות פלשתים" (שמואל א' יז), אל תקרי "ממערכות" אלא "ממערות פלשתים", שעשה לאמו כמו מערה זו. וכיון שכתוב, "ויקלל הפלשתי את דוד באלקיו" (שם). נסתכל בו דוד בעין רע, ובכל מקום שדוד היה מסתכל בעין רע. כל מיני צרעת היו נמשכים מעיניו של דוד. וכך היה ביאוב, כיון שנסתכל בו דוד בעין רע מה כתוב, "ולא יכרת מבית יואב זב ומצורע" וגו' (שם ב, ג).

והכא בפלשתי דא וכו': וכאן בפלשתי הזה, כיון שקילל את השם, נסתכל בו דוד בעין רע, וראה במצחו שנצטרע,

לא היתה אלא אבדה של אלף רובל, וזוהי אבדה אחרת לגמרי. והרי כל אלו שמחזירים אבדה הם בחוקת כשרים. רק רמאים וגנבים אינם מחזירים אבדה. מוכרח להיות שמעשהו של היהודי שהחליט להחזיר אבדה – מוכיחה כי הוא כשר ונאמן, ואם הוא אומר שמצא אלף רובל בלבד, אות הוא שהיהודי מצא אבדה אחרת לגמרי ולא את אבדתו של הפריץ מציא. אי לזאת, דורש אני מהפריץ להחזיר את האבדה למי שמצאה...

הפריץ עמד בפנים זועפות. השופטים ידעו כי שבועתו – שבועת שוא. אבל כיצד יאשימוהו? אי לכך, התקבלה טענת הסניגור פה אחד, והפסק דין יצא כי אלף הרובלים שייכים ליהודי.

זו תורה וזו חכמה!

לוקט מהספר "חיים שיש בהם"

שביל לנוער

שאלות בחומש – פרשת השבוע – עם רש"י
(בצורת מבחן אמריקאי)

- א. האם החוזים בכוכבים יודעים מה שרואים?**
א. זה דמיונות. ב. רואים חצאי דברים. ג. רואים, ולא יודעים מה רואים. ד. מחלוקת.
- ב. האם ישראל יושבים במחיצת הקב"ה יותר סמוך ממלאכי השרת?**
א. לא. ב. כן. ג. מחלוקת. ד. יהיה זמן כזה.

- שאלות בספר "קיצור שולחן ערוך" סימן צ"א**
- ג. האם מותר בשבת להוציא קוץ מהבשר, עם מחט?**
א. לא. ב. כן. ג. מחלוקת. ד. רק אם נזהר שלא יוציא דם.
- ד. האם מותר לנגב פצע מרמם עם בנר אדום?**
א. לא. ב. כן. ג. מחלוקת. ד. רק לילדים מותר.

יום	תאריך	זוהר פרשת	עמודים	סעיפים
שבת	טז תמוז	פנחס	רמא-רמח	תרכח-תרמא
א'	יז תמוז	פנחס	רמח-רמט	תרמב-תרנא
ב'	יח תמוז	פנחס	רמט-רנג	תרנב-תרסב
ג'	יט תמוז	פנחס	רנג-רנו	תרסג-תרעא
ד'	כ תמוז	פנחס	רנו-רסא	תרעב-תרפא
ה'	כא תמוז	פנחס	רסא-רסד	תרפב-תרצ
ו'	כב תמוז	פנחס	רסד-רע	תרצא-תש
שבת	כג תמוז	פנחס	רעא-רעג	תשא-תשח

יהודי אחד, מאנשי לודו, מקום כהונתו של הגאון רבי אליהו חיים מייזל זצ"ל, טייל ברחובות העיר, ומצא ארנק מלא כסף. כשבא לביתו, פתח את הארנק, ומצא בו סכום של אלף רובל. למחרת בבוקר, קרא היהודי בעיתון, מודעה מאחד הפריצים, שאבד לו ארנק ובתוכו מעות, ומי שמצאו ויחזירו, ייטול מאה רובל בשכרו. ללא היסוסים, וללא חשבונות, עשה היהודי את דרכו לבית הפריץ, והחזירו לו.

שמח הפריץ כי אבדתו הוחזרה לו, נמל את הארנק מיד היהודי, מנה את המעות שבתוכו, ו...פניו מעידים בו כמאה עדים: כולו חימה. כך הוא דרכו של גוי, חשב היהודי לתומו, פיו ידבר שקרים, הבטיח להעניק מאה רובל, וכבר התחרט, אבל המעשה לא הסתיים בכך. הפריץ החל צועק צעקות ויללות, הירופין וגידופין: גנב! כולכם גנבים! אלפיים רובל היו לי בארנק, ואתה לא החזרת לי כי אם אלף!

רעדה אחזתו ליהודי דגן, אשר רצה לקיים מצות "השבת אבדה", ולבסוף מעלילים עליו עלילת שווא. התחיל לדבר בתחנונים, ושהוא מוותר בחפץ לב על המאה רובל, רק שלא יעליל עליו כזאת. אולם דברי היהודי נפלו על אוזניים אטומות. הפריץ החליט למסור את דינו לערכאות.

נחפו האיש אל בית הרב מרא דאתרא, וסיפר לו את כל הסיפור. הקשיב הרב לדברי היהודי, והרגיש כי אמת בפיו – בארנק שמצא לא היו כי אם אלף רובל, ותו לא. פנה אליו והוכיחו במישור:

דע לך, צרה זו באה עליך, משום שבשעת קיום מצות השבת אבדה, היתה לך מחשבה זרה, לקבל שכר של מאה רובל. היה לך לקיים את המצוה – אפילו אבדתו של גוי – שלא על מנת לקבל פרס. עתה, אם יש לך פרקליט המייצג אותך, אבקש שיואיל לבוא לביתי להתייעץ מה לטעון בבית המשפט.

יום הדין מגיע, והפריץ סיפר את סיפורו בפני השופטים. התובע האשים את היהודי, ולעומתו, הסניגור הצדיקו. בין הדברים, פנה הסניגור אל הפריץ ושאל: האם מוכן כבודו להישבע, שאיבד אלפיים רובל? קפץ הפריץ מיד ונשבע שאכן איבד אלפיים רובל.

פנה הסניגור אל השופטים ואמר: שופטים נכבדים! אין ספק כי שבועתו של הפריץ במקומה עומדת, ואי אפשר כלל לפקפק באמיתות השבועה. אין ספק כי דברי הפריץ, דברי אמת הם. ומכיון שכולנו מאמינים שהפריץ דובר אמת, הרי שדבריו מוכיחים כי הוא אכן